

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

Wytyczne dla państw członkowskich dotyczące bezpośrednich inwestycji zagranicznych z Rosji i Białorusi w związku z agresją wojskową wobec Ukrainy oraz środkami ograniczającymi określonymi w niedawnych rozporządzeniach Rady w sprawie sankcji ⁽¹⁾

(2022/C 151 I/01)

Unia Europejska jest otwarta na inwestycje zagraniczne, które mają zasadnicze znaczenie dla naszego wzrostu gospodarczego, konkurencyjności, zatrudnienia i innowacji. Wiele europejskich przedsiębiorstw jest dobrze zintegrowanych z globalnymi łańcuchami dostaw, którym należy zapewnić ciągłość funkcjonowania. UE pozostanie atrakcyjnym celem dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ). Jednak nasza otwartość nie jest bezwarunkowa – musimy ją zrównoważyć odpowiednimi narzędziami, aby chronić nasze bezpieczeństwo i porządek publiczny.

W odpowiedzi na niczym niesprowokowaną i nieuzasadnioną agresję wojskową Rosji wobec Ukrainy, wspieraną aktywnie przez Białoruś, UE przyjęła istotny i kompleksowy pakiet środków ograniczających („sankcji”) zarówno wobec Rosji, jak i Białorusi. Sankcje wobec Rosji mają na celu osłabienie zdolności Kremla do finansowania wojny, nałożenie odczuwalnych kosztów gospodarczych i politycznych na elity polityczne w Rosji odpowiedzialne za inwazję oraz uszczuplenie ich bazy gospodarczej. Mając na uwadze materialne wsparcie rosyjskiej inwazji udzielane przez Białoruś, UE przyjęła dalsze sankcje wobec Białorusi. Mają mieć one podobny wpływ do sankcji nałożonych na Rosję.

Rozporządzenie (UE) 2019/452 ⁽²⁾ („rozporządzenie w sprawie monitorowania BIZ”) określa istotne ogólnounijne ramy, w których Komisja Europejska i państwa członkowskie mogą koordynować swoje działania w zakresie inwestycji zagranicznych w celu zapewnienia ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, jeżeli takie cele są zagrożone bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi. Państwa członkowskie mogą również monitorować inwestycje, które nie wchodzą w zakres stosowania rozporządzenia w sprawie monitorowania BIZ, pod warunkiem że taka kontrola odbywa się zgodnie z postanowieniami Traktatu dotyczącymi swobodnego przepływu kapitału i swobody przedsiębiorczości.

Chociaż monitorowanie BIZ i sankcje są odrębnymi instrumentami prawnymi, z których każdy ma inny cel i inny sposób działania, agresja wojskowa Rosji wobec Ukrainy wymaga zachowania większej czujności wobec rosyjskich i białoruskich bezpośrednich inwestycji na jednolitym rynku. Dotyczy to nie tylko inwestycji osób lub podmiotów objętych sankcjami. W obecnych okolicznościach istnieje zwiększone ryzyko, że wszelkie inwestycje, bezpośrednio lub pośrednio związane z osobą lub podmiotem powiązanymi z rządem rosyjskim lub białoruskim, kontrolowanymi przez te rządy lub pozostającymi pod ich wpływem, dokonywane w aktywa krytyczne w UE mogą dawać uzasadnione podstawy do stwierdzenia, że dana inwestycja może stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego w państwach członkowskich.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 229 z 31.7.2014, s. 1) i zmiany do niego oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 765/2006 z dnia 18 maja 2006 r. dotyczące środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi (Dz.U. L 134 z 20.5.2006, s. 1) i zmiany do niego.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/452 z dnia 19 marca 2019 r. ustanawiające ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii (Dz.U. L 791 z 21.3.2019, s. 1).

Ponadto sankcje UE mają zastosowanie do każdej osoby na terytorium Unii, do każdej osoby prawnej, podmiotu lub organu, na terytorium Unii lub poza nim, które zostały zarejestrowane lub utworzone na mocy prawa państwa członkowskiego, oraz do każdej osoby prawnej, podmiotu lub organu w odniesieniu do wszelkiego rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej w całości lub w części na terytorium Unii. W związku z tym unijne środki ograniczające mogą mieć różnoraki wpływ na bezpośrednie inwestycje z Rosji i Białorusi. Na przykład transakcje handlowe ze wskazanymi osobami i podmiotami nie mogą być legalnie przeprowadzane, chyba że przepisy wyjątkowo na to zezwalają, a banki UE mają obowiązek zamrozić płatności otrzymane od dowolnego wskazanego rosyjskiego banku objętego zamrożeniem aktywów. Zasady te przypomniano bardziej szczegółowo w załączniku do niniejszego komunikatu.

W swoich poprzednich komunikatach, m.in. w komunikacie: „Przegląd polityki handlowej – otwarta, zrównoważona i asertywna polityka handlowa” ⁽³⁾, Komisja wezwała wszystkie państwa członkowskie do ustanowienia i egzekwowania w pełni rozwiniętych mechanizmów monitorowania BIZ w celu zajęcia się przypadkami, w których nabycie lub kontrola określonego przedsiębiorstwa, infrastruktury lub technologii stwarzałyby zagrożenie dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego w UE. Takie działanie jest wyjątkowo potrzebne w obecnej sytuacji.

W istniejącej strukturze instytucjonalnej odpowiedzialność za monitorowanie BIZ spoczywa na państwach członkowskich. Krajowe mechanizmy monitorowania obowiązują już w 18 państwach członkowskich ⁽⁴⁾. Monitorowanie BIZ powinno uwzględniać wpływ na bezpieczeństwo i porządek publiczny całej Unii. Przy ustalaniu, czy bezpośrednia inwestycja zagraniczna może mieć wpływ na bezpieczeństwo lub porządek publiczny, państwa członkowskie mogą także brać pod uwagę w szczególności: czy dany inwestor zagraniczny jest bezpośrednio lub pośrednio kontrolowany przez rząd, w tym organy państwowe lub siły zbrojne, państwa trzeciego, również poprzez strukturę własnościową lub istotny poziom finansowania; czy dany inwestor zagraniczny był już zaangażowany w działania mające wpływ na bezpieczeństwo lub porządek publiczny w państwie członkowskim lub czy istnieje poważne ryzyko udziału danego inwestora zagranicznego w niezgodnej z prawem lub przestępczej działalności ⁽⁵⁾.

Zakres rozporządzenia w sprawie monitorowania BIZ jest ograniczony do przypadków, w których nabycie podmiotu w UE wiąże się z bezpośrednimi inwestycjami dokonywanymi przez co najmniej jeden podmiot mający siedzibę poza Unią. Natomiast przypadki dotyczące wyłącznie inwestycji dokonywanych przez co najmniej jeden podmiot mający siedzibę w Unii w innym państwie członkowskim nie wchodzą w zakres stosowania rozporządzenia, z wyjątkiem transakcji, które stanowią część systemu obchodzenia przepisów utworzonego w celu uniknięcia stosowania rozporządzenia. Takie inwestycje mogą jednak podlegać krajowym kontrolom lub mechanizmom monitorowania, a działania mogą być podejmowane zgodnie z prawem Unii, a w szczególności z postanowieniami Traktatu dotyczącymi swobodnego przepływu kapitału i swobody przedsiębiorczości.

W obecnych okolicznościach istnieje znacząco zwiększone ryzyko, że BIZ inwestorów rosyjskich i białoruskich mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. W związku z tym, zgodnie z obowiązującymi przepisami, takie BIZ powinny być systematycznie kontrolowane i dokładnie monitorowane. Te rodzaje ryzyka mogą być spotęgowane przez wielkość rosyjskich inwestycji w UE oraz intensywność wcześniejszych stosunków handlowych między przedsiębiorstwami unijnymi i rosyjskimi. Ponadto szczególną uwagę należy zwrócić na zagrożenia związane z inwestycjami osób lub podmiotów związanych z rządami Rosji i Białorusi, kontrolowanych przez nie lub podlegających ich wpływowi, ponieważ rządy te są bardzo zmotywowane do ingerowania w krytyczne działania w UE oraz do wykorzystywania w tym celu swoich zdolności do kontrolowania rosyjskich i białoruskich inwestorów w UE lub kierowania nimi.

W tym celu Komisja Europejska wzywa państwa członkowskie, by:

- systematycznie wykorzystywały swoje mechanizmy monitorowania w celu oceny zagrożeń związanych z inwestycjami rosyjskimi i białoruskimi ze względów bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz w celu zapobiegania takim zagrożeniom;
- zapewniły ścisłą współpracę między organami krajowymi właściwymi w zakresie sankcji ⁽⁶⁾ a organami właściwymi do monitorowania inwestycji w kontekście wdrażania sankcji UE, a także wykrywania naruszeń i nakładania kar;
- w pełni wykonały rozporządzenie w sprawie monitorowania BIZ, m.in. poprzez aktywny udział w mechanizmie współpracy między państwami członkowskimi oraz między państwami a Komisją, w celu przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego związanym z BIZ z Rosji i Białorusi;

⁽³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Przegląd polityki handlowej – otwarta, zrównoważona i asertywna polityka handlowa, COM/2021/66 final.

⁽⁴⁾ Pełny wykaz krajowych mechanizmów monitorowania i linki do przepisów krajowych można znaleźć pod adresem: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/157946.htm>

⁽⁵⁾ Art. 4 rozporządzenia w sprawie monitorowania BIZ.

⁽⁶⁾ Wykaz właściwych organów krajowych odpowiedzialnych za sankcje jest dostępny pod adresem <https://www.sanctionsmap.eu/#/main/authorities>

- zapewniły pełną zgodność z wymogami dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy ⁽⁷⁾ w celu zapobiegania niewłaściwemu wykorzystywaniu systemu finansowego UE oraz
- zapewniły ścisłą współpracę między organami monitorującymi państw członkowskich, organami krajowymi właściwymi w zakresie sankcji oraz krajowymi bankami i instytucjami prorozwojowymi, a także międzynarodowymi instytucjami finansowymi, których udziałowcami są państwa członkowskie, w celu zidentyfikowania inwestycji, w szczególności z Rosji i Białorusi, które mogłyby mieć wpływ na bezpieczeństwo lub porządek publiczny w UE, oraz aby ułatwiały pełne przestrzeganie sankcji w ramach działań wspieranych przez wyżej wymienione publiczne podmioty inwestycyjne.

W przypadku tych państw członkowskich, które obecnie nie posiadają mechanizmu monitorowania lub których mechanizmy monitorowania nie obejmują wszystkich istotnych transakcji BIZ lub nie pozwalają na monitorowanie przed dokonaniem inwestycji, Komisja wzywa je do pilnego ustanowienia kompleksowego mechanizmu monitorowania BIZ, a w międzyczasie – do stosowania innych odpowiednich instrumentów prawnych w celu zajęcia się przypadkami, w których nabycie lub kontrola określonego przedsiębiorstwa, infrastruktury lub technologii stwarzałyby zagrożenie dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego w UE.

Komisja wzywa te państwa członkowskie, które są w trakcie ustanawiania takiego mechanizmu monitorowania, do przyspieszenia jego przyjęcia i przygotowania do jego wdrożenia, w tym do wsparcia go odpowiednimi zasobami.

Wreszcie w załączniku do niniejszego komunikatu opisano również warunki, na jakich państwom członkowskim można zezwolić na wprowadzenie ograniczeń dotyczących swobody przepływu kapitału i swobody przedsiębiorczości. Poza ramami UE dotyczącymi monitorowania BIZ zdecydowanie zachęca się państwa członkowskie, które wprowadziły środki umożliwiające im monitorowanie inwestycji wewnątrzunijnych na potrzeby realizowania, w proporcjonalny sposób, uzasadnionych celów polityki publicznej, aby w jak największym stopniu wykorzystywały te mechanizmy w odniesieniu do inwestycji ostatecznie kontrolowanych przez osoby lub podmioty z Rosji lub Białorusi, aby przeciwdziałać zagrożeniom wskazanym w niniejszym komunikacie.

⁽⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73)

ZAŁĄCZNIK

1. Przegląd rosyjskich i białoruskich aktywów w UE ⁽¹⁾

1.1. Rosyjskie inwestycje w UE

Pod względem liczby transakcji zrealizowanych w latach 2015–2021 Rosja jest 11. inwestorem zagranicznym w UE – przypada na nią 0,9 % wolumenu i 0,7 % wartości inwestycji ze wszystkich jurysdykcji spoza UE. Odpowiada to 643 transakcjom o łącznej wartości 15 mld EUR (brak informacji o wartości w przypadku 34 % transakcji), wśród których są fuzje i przejęcia, inwestycje mniejszościowe, portfelowe oraz inwestycje od podstaw. Chociaż w ostatnich latach napływ rosyjskich inwestycji wydaje się stosunkowo ograniczony, jak wynika z danych za 2020 r., osoby fizyczne lub podmioty z Rosji kontrolują około 17 000 przedsiębiorstw unijnych ⁽²⁾, w kolejnych 7 000 mają potencjalnie kontrolne pakiety udziałów ⁽³⁾, a w innych 4 000 – udziały mniejszościowe ⁽⁴⁾. W wielu przypadkach przedsiębiorstwa unijne mają wielu rosyjskich udziałowców, z których każdy ma udział procentowy poniżej 50 %, ale po zsumowaniu udziały te stanowią ponad 50 % kapitału takiego przedsiębiorstwa. W 57,7 % przedsiębiorstw unijnych znajdujących się pod kontrolą lub wpływem Rosji aktywa znajdują się w posiadaniu osoby fizycznej, w 9,7 % – w posiadaniu przedsiębiorstwa, a w 1,1 % – organu publicznego lub państwa.

Tabela 1.

Liczba przedsiębiorstw z UE-27 znajdujących się pod rosyjskim wpływem lub kontrolą w podziale według rodzaju podmiotu kontrolującego

Rodzaj podmiotu kontrolującego (globalny właściciel ostateczny)	Liczba przedsiębiorstw	Udział
Jedna osoba fizyczna lub rodzina, lub większa ich liczba	17 510	57,7 %
Dane niedostępne	9 204	30,4 %
Spółki korporacyjne	2 931	9,7 %
Organy publiczne/państwowe/rządowe	343	1,1 %
Przedsiębiorstwo finansowe	149	0,5 %
Fundusz wspólnego inwestowania i emerytalny/Zarządca/ Fundusz powierniczy/Powiernik	83	0,3 %
Bank	81	0,3 %
Fundacja/Instytut badawczy	18	0,1 %
Towarzystwo ubezpieczeniowe	1	0,0 %
Spółki private equity	1	0,0 %

Źródło: Analiza JRC, na podstawie danych Bureau Van Dijk. Dane liczbowe oparte na danych bilansowych za 2020 r. Dane pobrane w marcu 2022 r. W przypadku rosyjskiego wpływu (a nie kontroli) przedsiębiorstwo unijne może być kontrolowane przez podmiot z dowolnego innego kraju. Brakujące przypadki („dane niedostępne”) odnoszą się do unijnych przedsiębiorstw znajdujących się pod wpływem rosyjskim, w odniesieniu do których nie podano żadnego udziałowca większościowego.

Aktywa znajdujące się w posiadaniu rządu rosyjskiego w 79,9 % przypadków dotyczą „spółek korporacyjnych” ⁽⁵⁾, a w pozostałych przypadkach – banków lub innych instytucji finansowych (tabela 2).

- ⁽¹⁾ Do celów niniejszej analizy termin „aktywa” odnosi się do każdego przedsiębiorstwa zarejestrowanego w UE, które znajduje się pod wpływem lub jest kontrolowane przez rosyjskiego lub białoruskiego inwestora.
- ⁽²⁾ Liczba unijnych przedsiębiorstw wynosi około 23 mln (ostatnie dostępne dane pochodzą z 2018 r., Eurostat, statystyki dotyczące demografii przedsiębiorstw).
- ⁽³⁾ Ma to miejsce w przypadku, gdy łączny udział wielu rosyjskich udziałowców jest wyższy niż 50 %, ale żaden z nich indywidualnie nie posiada udziałów przekraczających 50 %.
- ⁽⁴⁾ Odnotowujemy dodatkowe 2 000 przedsiębiorstw ze stwierdzonym rosyjskim udziałowcem nieposiadającym pakietu kontrolnego, w odniesieniu do których nie podano wartości udziałów.
- ⁽⁵⁾ Kategoria ta obejmuje wszystkie przedsiębiorstwa, które nie są bankami, przedsiębiorstwami finansowymi ani towarzystwami ubezpieczeniowymi.

Tabela 2.

Liczba przedsiębiorstw z UE-27 znajdujących się pod rosyjskim wpływem lub kontrolą w podziale według rodzaju kontrolowanego przedsiębiorstwa unijnego

Rodzaj podmiotu przedsiębiorstwa unijnego	Liczba przedsiębiorstw	Udział w liczbie ogółem (%)
Spółki korporacyjne	262	79,9
Przedsiębiorstwo finansowe	37	11,3
Bank	17	5,2
Fundusz wspólnego inwestowania i emerytalny	11	3,4
Spółki private equity	1	0,3

Źródło: Analiza JRC, na podstawie danych Bureau Van Dijk. Dane liczbowe oparte na danych bilansowych za 2020 r. Dane pobrane w marcu 2022 r.

Sektory, w których rosyjska kontrola występuje najczęściej: sprzedaż hurtowa, nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz finanse i ubezpieczenia. Sektory, w których rosyjski wpływ jest największy, są bardzo podobne: sprzedaż hurtowa, nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz wytwarzanie (tabela 3).

Tabela 3.

Liczba przedsiębiorstw z UE-27 znajdujących się pod rosyjskim wpływem lub kontrolą w podziale według sektora docelowego, 2020 r.

UE27				
Sektor	Kontrola	Wpływ		Ogółem
	Liczba przedsiębiorstw	Liczba przedsiębiorstw	Udział (*) w %	Liczba przedsiębiorstw
Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	137	137	62	274
Górnictwo i wydobywanie	19	15	28	34
Wytwarzanie	904	883	56	1 787
Energia elektryczna, paliwa gazowe, para wodna i powietrze do układów klimatyzacyjnych	61	45	40	106
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami	32	24	56	56
Budownictwo	744	621	50	1 365
Handel hurtowy i detaliczny	4 530	3 607	63	8 137
Transport i magazynowanie	666	417	51	1 083
Usługi związane z zakwaterowaniem i usługi gastronomiczne	612	675	52	1 287
Informacja i komunikacja	763	668	55	1 431
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1 199	625	46	1 824
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2 714	2 470	70	5 184
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 721	1 272	60	2 993
Usługi administrowania i usługi wspierające	886	746	55	1 632
Administracja publiczna i obrona narodowa	1	6	35	7
Edukacja	103	76	56	179

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	70	56	46	126
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	160	170	50	330
Pozostała działalność usługowa	254	245	52	499

Źródło: Analiza JRC, na podstawie danych Bureau Van Dijk. Dane liczbowe oparte na danych bilansowych za 2020 r. Dane pobrane w marcu 2022 r. W przypadku gdy kilku rosyjskich udziałowców ma udziały mniejszościowe w przedsiębiorstwie, oblicza się sumę udziałów dla wszystkich rosyjskich udziałowców.

(*) Dane w tabeli są średnimi udziałami w przedsiębiorstwach w poszczególnych sektorach. W podejściu zachowawczym bierzemy pod uwagę jedynie udziały na pierwszym poziomie własności (udziały bezpośrednie), z pominięciem udziałów wyższego szczebla, tj. udziałowców udziałowców.

1.2. Białoruskie inwestycje w UE

Jak wynika z danych za 2020 r., osoby fizyczne lub podmioty z Białorusi kontrolują około 1 550 przedsiębiorstw unijnych, w kolejnych 600 mają potencjalnie kontrolne pakiety udziałów ⁽⁶⁾, a w innych 400 – udziały mniejszościowe ⁽⁷⁾. Podobnie jak w przypadku inwestycji rosyjskich, niektóre przedsiębiorstwa unijne mają wielu białoruskich udziałowców mniejszościowych, którzy łącznie posiadają ponad 50 % kapitału tych przedsiębiorstw. W 63,2 % przedsiębiorstw unijnych znajdujących się pod kontrolą lub wpływem Białorusi aktywa znajdują się w posiadaniu osoby fizycznej, w 5,1 % – w posiadaniu przedsiębiorstwa, a w 0,4 % – organu publicznego lub państwa (tabela 4).

Tabela 4.

Liczba przedsiębiorstw z UE-27 znajdujących się pod białoruskim wpływem lub kontrolą w podziale według rodzaju podmiotu kontrolującego

Rodzaj podmiotu kontrolującego (globalny właściciel ostateczny)	Liczba przedsiębiorstw	Udział
Jedna osoba fizyczna lub rodzina, lub większa ich liczba	1 687	63,18 %
Spółki korporacyjne	135	5,06 %
Organy publiczne/państwowe/rządowe	11	0,41 %
Bank	1	0,04 %
Fundusz wspólnego inwestowania i emerytalny/Zarządca/ Fundusz powierniczy/Powiernik	1	0,04 %
Przedsiębiorstwo finansowe	1	0,04 %
Fundacja/Instytut badawczy	1	0,04 %
Dane niedostępne	833	31,20 %

Źródło: Analiza JRC, na podstawie danych Bureau Van Dijk. Dane liczbowe oparte na danych bilansowych za 2020 r. Dane pobrane w marcu 2022 r. W przypadku białoruskiego wpływu (a nie kontroli) przedsiębiorstwo unijne może być kontrolowane przez podmiot z dowolnego innego kraju. Brakujące przypadki („dane niedostępne”) odnoszą się do unijnych przedsiębiorstw znajdujących się pod wpływem białoruskim, w odniesieniu do których nie podano żadnego udziałowca większościowego.

Aktywa w posiadaniu rządu białoruskiego znajdują się głównie w sektorze sprzedaży hurtowej, jak opisano poniżej w tabeli 5.

Tabela 5.

Liczba przedsiębiorstw z UE-27 kontrolowanych przez organ państwowy lub publiczny z Białorusi, w podziale według sektora działalności kontrolowanego przedsiębiorstwa

Sektor działalności przedsiębiorstwa unijnego	Liczba przedsiębiorstw	Aktywa ogółem (w mln EUR)
Sprzedaż hurtowa części i akcesoriów do pojazdów samochodowych	1	1,49

⁽⁶⁾ Ma to miejsce w przypadku, gdy łączny udział wielu białoruskich udziałowców jest wyższy niż 50 %, ale żaden z nich indywidualnie nie posiada udziałów przekraczających 50 %.

⁽⁷⁾ Odnotowujemy dodatkowo 100 przedsiębiorstw ze stwierdzonym białoruskim udziałowcem nieposiadającym pakietu kontrolnego, w odniesieniu do których nie podano wartości udziałów.

Sprzedaż hurtowa realizowana na zlecenie	1	Nie dotyczy
Działalność agentów zajmujących się sprzedażą paliw, rud, metali i chemikaliów przemysłowych	1	2,80
Sprzedaż hurtowa maszyn i urządzeń rolniczych oraz dodatkowego wyposażenia	2	38,98
Sprzedaż hurtowa paliw stałych, ciekłych, gazowych oraz produktów pochodnych	2	26,14
Sprzedaż hurtowa wyrobów chemicznych	1	4,23
Transport lotniczy	1	Nie dotyczy
Transport lotniczy pasażerski	1	0,22

Źródło: Analiza JRC, na podstawie danych Bureau Van Dijk. Dane liczbowe oparte na danych bilansowych za 2020 r. Dane pobrane w marcu 2022 r.

Sektory, w których białoruska kontrola występuje najczęściej: sprzedaż hurtowa, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, transport i magazynowanie oraz nieruchomości. Sektory, w których białoruski wpływ jest największy, są bardzo podobne: sprzedaż hurtowa, nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz wytwarzanie (tabela 6).

Tabela 6.

Liczba przedsiębiorstw z UE-27 znajdujących się pod białoruskim wpływem lub kontrolą w podziale według sektora docelowego, 2020 r.

Sektor	Kontrola	Wpływ		Ogółem
	Liczba przedsiębiorstw	Liczba przedsiębiorstw	Udział (*) w %	Liczba przedsiębiorstw
Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	7	10	48	17
Górnictwo i wydobywanie	1	0	Nie dotyczy	1
Wytwarzanie	73	100	51	173
Energia elektryczna, paliwa gazowe, para wodna i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	3	53	4
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami	4	4	32	8
Budownictwo	107	76	54	183
Handel hurtowy i detaliczny	568	377	60	945
Transport i magazynowanie	122	91	61	213
Usługi związane z zakwaterowaniem i usługi gastronomiczne	45	32	46	77
Informacja i komunikacja	97	74	55	171
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	48	26	51	74
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	109	108	53	217
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	141	116	47	257
Usługi administrowania i usługi wspierające	73	41	55	114
Edukacja	7	4	75	11
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	7	32	12
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17	5	69	22

Pozostała działalność usługowa	22	22	54	44
--------------------------------	----	----	----	----

Źródło: Analiza JRC, na podstawie danych Bureau Van Dijk. Dane liczbowe oparte na danych bilansowych za 2020 r. Dane pobrane w marcu 2022 r. W przypadku gdy kilku białoruskich udziałowców ma udziały mniejszościowe w przedsiębiorstwie, oblicza się sumę udziałów dla wszystkich białoruskich udziałowców.

(*) Dane w tabeli są średnimi udziałami w przedsiębiorstwach w poszczególnych sektorach. W podejściu zachowawczym bierzemy pod uwagę jedynie udziały na pierwszym poziomie własności (udziały bezpośrednie), z pominięciem udziałów wyższego szczebla, tj. udziałowców udziałowców.

2. Wpływ środków ograniczających (sankcji) na bezpośrednie inwestycje zagraniczne z Rosji i Białorusi oraz *due diligence* przedsiębiorstw z UE

Unijne środki ograniczające mają zastosowanie m.in. do każdej osoby na terytorium Unii lub poza nim, która jest obywatelem państwa członkowskiego, do każdej osoby prawnej, podmiotu lub organu, na terytorium Unii lub poza nim, które zostały zarejestrowane lub utworzone na mocy prawa państwa członkowskiego, oraz do każdej osoby prawnej, podmiotu lub organu w odniesieniu do wszelkiego rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej w całości lub w części na terytorium Unii.

Unijne środki ograniczające mogą mieć różnoraki wpływ na bezpośrednie inwestycje zagraniczne z Rosji i Białorusi. Mogą one przybrać formę indywidualnych wykazów lub środków sektorowych.

Niektóre osoby i podmioty z Rosji i Białorusi są objęte indywidualnymi ograniczeniami finansowymi, które obejmują zamrożenie aktywów i zakaz udostępniania, bezpośrednio lub pośrednio, środków finansowych lub zasobów gospodarczych tym umieszczonym w wykazie osobom i podmiotom.

Wskazane osoby lub podmioty nie są w stanie wykorzystać swoich środków finansowych (tj. wszelkiego rodzaju aktywów i korzyści finansowych) ani zasobów gospodarczych (aktywa wszelkiego rodzaju), które zostały zamrożone, i nie udostępnia się im żadnych środków finansowych ani zasobów gospodarczych. Oznacza to, że obywatele i przedsiębiorstwa UE nie mogą dokonywać płatności ani dostarczać tym osobom ani podmiotom towarów ani innych aktywów. W związku z tym transakcje handlowe ze wskazanymi osobami lub podmiotami nie mogą być legalnie przeprowadzane, chyba że przepisy wyjątkowo na to zezwalają.

Komisja jest zdania, że zamrożenie aktywów powinno obejmować aktywa wszelkich niewskazanych podmiotów, które należą do wskazanej osoby lub podmiotu, lub są przez nie kontrolowane, chyba że można udowodnić, że dane aktywa w rzeczywistości nie należą do wskazanej osoby lub podmiotu ani nie są przez nie kontrolowane. Podobnie środki finansowe lub zasoby gospodarcze nie powinny być udostępniane niewskazanym podmiotom należącym do wskazanej osoby lub podmiotu, lub przez nie kontrolowanym, chyba że można udowodnić, że te środki finansowe lub zasoby gospodarcze faktycznie nie dotrą do wskazanej osoby (*). Odsetki i dywidendy uznaje się za „środki finansowe”, które należy zamrozić.

Ponadto banki zarejestrowane lub utworzone na mocy prawa państwa członkowskiego lub prowadzące działalność w UE zamrażają płatności otrzymane od wszelkich wskazanych osób lub podmiotów (podlegających zamrożeniu aktywów), wymienionych w załączniku I do rozporządzenia Rady (UE) nr 269/2014. Oznacza to, że transfery środków pieniężnych pochodzące od wskazanej osoby lub pochodzące od osoby niewskazanej, ale dokonane za pośrednictwem wskazanego banku (*), nie są odrzucane, a środki finansowe nie są zwracane nadawcy; zamiast tego pozostają zamrożone w banku unijnym. Możliwe jest zwrócenie się do właściwego organu krajowego odpowiedzialnego za sankcje o uwolnienie tych środków, na przykład w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 78 z 17.3.2014, s. 6).

Unia przyjęła również sektorowe środki ograniczające. Na przykład niektóre banki rosyjskie i białoruskie zostały odłączone od specjalistycznych usług w zakresie komunikatów finansowych, w szczególności systemu SWIFT, co znacznie utrudnia im dokonywanie płatności międzynarodowych. Wprowadzone środki ograniczyły również napływ środków finansowych z Rosji i Białorusi do UE, zakazano bowiem przyjmowania nowych depozytów przekraczających określone wartości od obywateli lub rezydentów Rosji i Białorusi oraz osób prawnych, podmiotów lub organów z siedzibą

(*) https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/200619-opinion-financial-sanctions_en.pdf

(*) https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/190704-opinion-freeze-of-funds_en.pdf

(10) Rozporządzenie Rady (UE) nr 269/2014 z 17 marca 2014 r. w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 78 z 17.3.2014, s. 6).

w Rosji lub na Białorusi, prowadzenia rachunków rosyjskich i białoruskich klientów przez unijne centralne depozyty papierów wartościowych, a także sprzedaży klientom rosyjskim lub białoruskim papierów wartościowych denominowanych w euro. Ponadto operatorzy z UE nie mogą udzielać finansowania, w tym na poziomie kapitału własnego, operatorom spoza UE prowadzącym działalność w sektorze energetycznym w Rosji. Może to mieć pośredni wpływ na bezpośrednie inwestycje zagraniczne w UE, w zależności od konkretnego planowanego mechanizmu finansowania.

Ponadto udostępnienie technologii objętej kontrolą (w tym wiedzy lub produktów niematerialnych) cudzoziemcom jest rodzajem niematerialnego transferu technologii znanego również jako kategorie „uznane za wywóz”. Rozporządzenie Rady (UE) nr 833/2014 i rozporządzenie Rady (WE) nr 765/2006 z późniejszymi zmianami zakazują sprzedaży, dostawy, przekazywania lub wywozu, bezpośrednio lub pośrednio, pewnych towarów i technologii podlegających środkom, na rzecz jakichkolwiek osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów w Rosji lub na Białorusi lub do wykorzystania odpowiednio w Rosji lub na Białorusi. Wymogi dotyczące kontroli pomocy technicznej obejmują również kontrolę cudzoziemców w UE. W związku z tym przedsiębiorstwa powinny ograniczyć dostęp rosyjskiego i białoruskiego personelu do takiej wiedzy lub technologii, jeżeli taka wiedza i technologia byłyby wykorzystywane w Rosji lub na Białorusi.

Przedsiębiorstwa unijne nie mogą brać świadomego i umyślnego udziału w działaniach, których celem lub skutkiem byłoby omińnięcie ograniczeń. Przedsiębiorstwa z UE, a w szczególności przedsiębiorstwa, w których zainteresowanymi stronami są obywatele rosyjscy lub białoruscy, powinny we wszystkich sytuacjach przeprowadzić analizę *due diligence* w odniesieniu do swoich partnerów handlowych i ostatecznego przeznaczenia środków finansowych lub zasobów gospodarczych. Czynności te mogą obejmować monitorowanie, ocenę ryzyka, wielopoziomą analizę *due diligence* i bieżące monitorowanie.

3. **Monitorowanie bezpośrednich inwestycji zagranicznych z Rosji i Białorusi ze względów bezpieczeństwa lub porządku publicznego na podstawie ram określonych w rozporządzeniu (UE) 2019/452**

Rozporządzenie (UE) 2019/452 ⁽¹¹⁾ (rozporządzenie w sprawie monitorowania BIZ) obejmuje bezpośrednie inwestycje zagraniczne z państw trzecich, tj. inwestycje ustanawiające lub podtrzymujące „trwałe i bezpośrednie powiązania między inwestorami z państw trzecich, w tym podmiotami państwowymi, i przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność gospodarczą w państwie członkowskim” ⁽¹²⁾.

Zakres stosowania rozporządzenia nie obejmuje przypadków, z którymi wiążą się wyłącznie inwestycje dokonane przez podmioty z siedzibą w Unii. Transakcje takie mogłyby wchodzić w zakres krajowych przepisów państw członkowskich dotyczących monitorowania, w granicach postanowień Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) dotyczących swobody przedsiębiorczości i przepływu kapitału. Traktat zezwala w szczególności państwu członkowskim na utrzymanie środków niezbędnych ze względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego lub środków opartych na nadrzędnych względach interesu publicznego uznanych w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Prawo państw członkowskich do wprowadzania takich środków ograniczających swobodny przepływ kapitału wyjaśniono bardziej szczegółowo w następnej sekcji. Status spółki z siedzibą w Unii Europejskiej, tj. spółki z Unii Europejskiej do celów TFUE, określa się, zgodnie z art. 54 TFUE, w zależności od miejsca statutowej siedziby, zarządu lub głównego przedsiębiorstwa, a także od porządku prawnego, w którym spółka została utworzona, a nie od przynależności państwowej jej akcjonariuszy. Inwestycje dokonywane przez takie przedsiębiorstwa nie wchodzą w zakres rozporządzenia w sprawie monitorowania BIZ. W rozporządzeniu w sprawie monitorowania BIZ przewiduje się jeden wyjątek od tej zasady: inwestycje dokonywane przez podmioty UE mogą wchodzić w zakres stosowania, jeżeli są objęte klauzulą przeciwdziałającą obchodzeniu prawa. W rozporządzeniu nie zdefiniowano obchodzenia prawa jako takiego. Motyw 10 stanowi jednak, że działania zapobiegające obchodzeniu mechanizmów monitorowania „powinn[y] [...] mieć zastosowanie do inwestycji dokonywanych z terytorium Unii za pomocą pozornych uzgodnień, które nie odzwierciedlają rzeczywistości gospodarczej i obchodzą mechanizmy monitorowania i decyzje dotyczące monitorowania, w przypadku których inwestor jest faktycznie własnością osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa z państwa trzeciego lub jest przez nie kontrolowany”. Ważne jest zatem, aby upewnić się, czy inwestycja stanowi element planu obejścia mechanizmu monitorowania stosowanego w celu uniknięcia stosowania rozporządzenia. Przykładowo niektórzy inwestorzy zagraniczni wyraźnie wskazują, że inwestor bezpośredni jest europejską jednostką dominującą, którą ustanowili w celu przeprowadzenia proponowanej transakcji. Zastosowanie takiego rozwiązania może być uzasadnione z powodów gospodarczych. Jednak nawet jeżeli brak jest dowodów na subiektywny zamiar obejścia przepisów rozporządzenia, sam brak działalności gospodarczej przedsiębiorstwa inwestującego i obiektywna zdolność do obejścia przepisów określonych w rozporządzeniu wystarczy, by zaistniało domniemanie, że uzgodnień tych dokonano dla pozoru. Najczęstszym sposobem obchodzenia przepisów w rozumieniu

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/452 z dnia 19 marca 2019 r. ustanawiające ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii (Dz.U. L 79I z 21.3.2019, s. 1).

⁽¹²⁾ Zob. motyw 9 rozporządzenia w sprawie monitorowania BIZ.

motywu 10 jest dokonywanie inwestycji zagranicznej w Unii za pośrednictwem podmiotu unijnego, który jest wyłącznie przedsiębiorstwem fasadowym lub „skrzynką pocztową” i nie prowadzi bezpośrednio ani pośrednio żadnej faktycznej działalności gospodarczej, ale służy jedynie jako konstrukcja prawna⁽¹³⁾ do celów dokonania inwestycji. Fakt, że ma miejsce obejście przepisów należy ustalić indywidualnie dla każdego przypadku, z uwzględnieniem szczególnych okoliczności każdej sprawy i na podstawie istotnych dowodów.

Rozporządzenie w sprawie monitorowania BIZ ma zastosowanie do wszystkich sektorów gospodarki i nie określa żadnych progów. Konieczność monitorowania transakcji jest często niezależna od wartości samej transakcji. Przedmiotowe rozporządzenie uprawnia państwa członkowskie do dokonywania przeglądu inwestycji, które wchodzą w zakres rozporządzenia, ze względów bezpieczeństwa lub porządku publicznego oraz do wprowadzania środków w celu uwzględnienia szczególnego rodzaju ryzyka.

W rozporządzeniu nie zdefiniowano terminów „bezpieczeństwo” i „porządek publiczny”. W art. 4 rozporządzenia określono jednak czynniki, które można brać pod uwagę przy ustalaniu, czy bezpośrednia inwestycja zagraniczna może mieć wpływ na bezpieczeństwo i porządek publiczny. Czynniki te obejmują ewentualny wpływ BIZ na infrastrukturę krytyczną, technologie krytyczne, dostawy nakładów krytycznych, dostęp do szczególnie chronionych informacji oraz wolność i pluralizm mediów. Przy dokonywaniu tej oceny istotne są również kwestie dotyczące inwestora, w tym to, czy inwestor zagraniczny jest kontrolowany przez rząd. Na przykład przy ustalaniu, czy bezpośrednia inwestycja zagraniczna może mieć wpływ na bezpieczeństwo lub porządek publiczny, państwa członkowskie i Komisja mogą brać pod uwagę w szczególności: czy dany inwestor zagraniczny jest bezpośrednio lub pośrednio kontrolowany przez rząd, w tym organy państwowe lub siły zbrojne, państwa trzeciego, również poprzez strukturę własnościową lub istotny poziom finansowania; czy dany inwestor zagraniczny był już zaangażowany w działania mające wpływ na bezpieczeństwo lub porządek publiczny w państwie członkowskim lub czy istnieje poważne ryzyko udziału danego inwestora zagranicznego w niezgodnej z prawem lub przestępczej działalności.

Państwa członkowskie ponoszą ostateczną odpowiedzialność za przeprowadzenie przeglądu oraz, w stosownych przypadkach, wprowadzenie środków zakazujących inwestycji lub warunkujących inwestycję wchodzącą w zakres rozporządzenia ze względu na bezpieczeństwo lub porządek publiczny. Komisja może wydawać opinie zalecające podjęcie konkretnych działań państwu członkowskiemu, w którym ma miejsce inwestycja, w szczególności gdy istnieje ryzyko, że inwestycja wpłynie na bezpieczeństwo lub porządek publiczny w więcej niż jednym państwie członkowskim lub na projekty i programy leżące w interesie Unii.

W obecnych okolicznościach ryzyko, że bezpośrednie inwestycje zagraniczne inwestorów rosyjskich i białoruskich, w szczególności przez podmioty kontrolowane przez rząd, mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego jest znacznie większe, ponieważ rządy Rosji i Białorusi mogą mieć dodatkową motywację, by ingerować w krytyczne działania w UE oraz by wykorzystywać w tym celu swoje zdolności do kontrolowania rosyjskich i białoruskich inwestorów w UE lub do kierowania nimi. W związku z tym takie bezpośrednie inwestycje zagraniczne powinny być systematycznie sprawdzane i poddawane bardzo dokładnej kontroli, aby identyfikować wszelkie ewentualne zagrożenia.

Chociaż monitorowanie przez państwa członkowskie jest zazwyczaj przeprowadzane przed zakończeniem transakcji BIZ, rozporządzenie w sprawie monitorowania BIZ umożliwia państwom członkowskim utrzymanie mechanizmów, które przewidują monitorowanie transakcji BIZ *po jej zakończeniu*. Jeżeli państwo członkowskie rozpocznie formalne monitorowanie BIZ, monitorowanie to podlega mechanizmowi współpracy niezależnie od tego, czy jest planowane czy zakończone. Mechanizm współpracy może zostać ponadto uruchomiony w ciągu 15 miesięcy od zakończenia inwestycji, jeżeli inwestycja nie podlega monitorowaniu na szczeblu krajowym⁽¹⁴⁾. Może to mieć miejsce w przypadku, gdy państwo członkowskie nie posiada mechanizmu monitorowania lub gdy państwo członkowskie utrzymuje mechanizm monitorowania, ale danej transakcji BIZ strony nie przedłożyły do monitorowania *ex ante*. Może to prowadzić do przedsięwzięcia środków przez państwo członkowskie, w którym dokonano inwestycji, w tym do wprowadzenia niezbędnych środków łagodzących.

4. **Możliwe działania mające na celu ograniczenie inwestycji w granicach przewidzianych w przepisach dotyczących swobodnego przepływu kapitału i swobody przedsiębiorczości**

Art. 63 TFUE przewiduje swobodę przepływu kapitału nie tylko wewnątrz UE, ale również między państwami członkowskimi a państwami trzecimi. Podobnie też art. 49 TFUE chroni swobodę przedsiębiorczości obywateli jednego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego. Oba przepisy zakazują wszelkich ograniczeń w przepływie kapitału, chyba że służą one osiągnięciu uzasadnionych celów porządku publicznego. Cele te są

⁽¹³⁾ Aby zaradzić problemowi przedsiębiorstw fasadowych w UE Komisja przedstawiła 22 grudnia 2021 r. wniosek dotyczący dyrektywy Rady ustanawiającej przepisy mające na celu zapobieganie nadużywaniu przedsiębiorstw fasadowych do celów podatkowych i zmieniającej dyrektywę 2011/16/UE, COM(2021) 565 final. Państwa członkowskie mogą czerpać inspirację ze standardów przejrzystości ustanowionych we wniosku w odniesieniu do wykorzystania przedsiębiorstw fasadowych, dotyczących dochodów, personelu i pomieszczeń.

⁽¹⁴⁾ W praktyce inwestycja zagraniczna ukończona obecnie (marzec 2022 r.) może być przedmiotem uwag *ex post* państw członkowskich lub opinii Komisji do czerwca 2023 r. (15 miesięcy po zakończeniu inwestycji).

zdefiniowane w Traktacie lub w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jako nadrzędne względy interesu publicznego. Cele te nie powinny mieć charakteru wyłącznie ekonomicznego ⁽¹⁵⁾.

Państwa członkowskie mogą monitorować inwestycje, które nie wchodzą w zakres stosowania rozporządzenia (UE) 2019/452, tj. inwestycje portfelowe lub wewnątrzunijne inwestycje bezpośrednie, takie jak inwestycje ostatecznie kontrolowane przez podmioty rosyjskie lub białoruskie, pod warunkiem że takie monitorowanie odbywa się zgodnie z prawem Unii, a w szczególności z postanowieniami Traktatu dotyczącymi swobodnego przepływu kapitału i swobody przedsiębiorczości. W zależności od okoliczności znaczenie z punktu widzenia porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego mogą również mieć inwestycje portfelowe, które nie dają inwestorowi rzeczywistego wpływu na zarządzanie i kontrolę nad przedsiębiorstwem.

Państwa członkowskie mogą powoływać się na względy porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego (określone w art. 65 ust. 1 lit. b) TFUE) w celu ograniczenia inwestycji tylko wtedy, gdy istnieje rzeczywiste i dostatecznie poważne zagrożenie dla podstawowych interesów społeczeństwa ⁽¹⁶⁾ oraz gdy mniej restrykcyjne środki ograniczające nie wystarczą, by zaradzić takiemu zagrożeniu.

Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że pojęcie bezpieczeństwa publicznego w rozumieniu art. 65 ust. 1 lit. b) TFUE odnosi się zarówno do wewnętrznego bezpieczeństwa państwa członkowskiego, jak i do jego bezpieczeństwa zewnętrznego ⁽¹⁷⁾. Ograniczenia w przepływie kapitału można również wprowadzić w celu przeciwdziałania zagrożeniom dla stabilności finansowej ⁽¹⁸⁾.

W analizie uzasadnienia i proporcjonalności ograniczenia w przepływie kapitału do i z państw trzecich mogą opierać się na innych czynnikach niż ograniczenia dotyczące wewnątrzunijnych przepływów kapitału ⁽¹⁹⁾. W związku z tym zgodnie z Traktatem w przypadku ograniczeń dotyczących transakcji z państwem trzecim można dopuścić dodatkowe przesłanki uzasadniające ograniczenie.

5. Zgodność z przepisami dotyczącymi przeciwdziałania praniu pieniędzy

Wzywa się państwa członkowskie, aby zapewniły pełną zgodność z wymogami dyrektywy UE w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy ⁽²⁰⁾, by zapobiec niewłaściwemu wykorzystywaniu systemu finansowego UE, w tym w odniesieniu do należytej staranności (*due diligence*) wobec klienta i współpracy międzynarodowej. By zapewnić skuteczne stosowanie sankcji, konieczna jest ponadto skuteczna przejrzystość jeżeli chodzi o beneficjentów rzeczywistych osób prawnych i porozumień prawnych, jak przewidziano w dyrektywie w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy.

W tym kontekście jeszcze ważniejsza staje się kwestia poprawy wykrywania podejrzanych transakcji i działań oraz wyeliminowania luk prawnych wykorzystywanych przez przestępców do prania nielegalnych dochodów przy wykorzystaniu systemu finansowego. Jest to zgodne z pakietem wniosków dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy przyjętym przez Komisję w lipcu 2021 r.

6. Współpraca między właściwymi organami krajowymi państw członkowskich odpowiedzialnymi za sankcje, organów ds. monitorowania oraz banków i instytucji prorozwojowych, a także odpowiednich międzynarodowych instytucji finansowych

Organy państw członkowskich odpowiedzialne za monitorowanie oraz krajowe banki prorozwojowe i krajowe instytucje prorozwojowe, a także międzynarodowe instytucje finansowe, których udziałowcami są państwa członkowskie, powinny wymieniać się informacjami i utrzymywać ścisłą współpracę (za pośrednictwem ministerstw lub organów, od których te instytucje zależą lub ich organów zarządzających), aby identyfikować bezpośrednie inwestycje zagraniczne, w szczególności z Rosji i Białorusi, które mogłyby mieć wpływ na bezpieczeństwo lub porządek publiczny w tym państwie członkowskim. Organy państw członkowskich zajmujące się monitorowaniem zachęca się do podnoszenia świadomości na temat czynników, które można brać pod uwagę przy ustalaniu, czy dana BIZ może mieć wpływ na bezpieczeństwo lub porządek publiczny.

⁽¹⁵⁾ Sprawa C-463/00 Komisja/Hiszpania, ECLI:EU:C:2003:272, pkt 35.

⁽¹⁶⁾ Zob. sprawy C-54/99, *Église de Scientologie*, ECLI:EU:C:2000:124, pkt 17 oraz C-503/99, Komisja/Belgia, ECLI:EU:C:2002:328, pkt 47, C-463/00, Komisja/Hiszpania, ECLI:EU:C:2003:272, pkt 72.

⁽¹⁷⁾ Sprawa T-315/01, *Topps Europe Ltd/Rada* i Komisja, ECLI:EU:T:2005:332, pkt 110.

⁽¹⁸⁾ Zob. oświadczenie Komisji z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie kontroli przepływów kapitałowych wprowadzonej przez władze Grecji, dostępne pod adresem: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/STATEMENT_15_5271.

⁽¹⁹⁾ Sprawa C-446/04, *Test Claimants in the FII Group Litigation*, ECLI:EU:C:2006:774, pkt 171.

⁽²⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

Zapewnienie ścisłej współpracy między właściwymi organami krajowymi państw członkowskich odpowiedzialnymi za sankcje, organami ds. monitorowania, krajowymi bankami prorozwojowymi i krajowymi instytucjami prorozwojowymi oraz międzynarodowymi instytucjami finansowymi, których udziałowcami są państwa członkowskie, w tym między Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju, przyczyni się do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego Unii oraz ułatwi pełne przestrzeganie sankcji w ramach działań wspieranych przez wyżej wymienione publiczne podmioty inwestycyjne.
